

Kattava ja monipuolinen analyysi eurovaalien brittiläisestä suosikista

■ TOMMI KOTONEN

Robert Ford ja Matthew J. Goodwin: *Revolt on the Right – Explaining Support for the Radical Right in Britain (Extremism and Democracy)*. Routledge 2014.

Tämän vuoden eurovaaleissa Isonsa-Britanniassa koettiin melkoinen mullistus, kun ensimmäistä kertaa yli sataan vuoteen valtiollisten vaalien suurin puolue ei ollut konservatiivipuolue eikä Labour. Voitto meni Yhdistyneen Kuningaskunnan Itsenäisyyspuolueelle (*United Kingdom Independence Party*, UKIP).

Vaalitulosta selittää luonnollisesti brittien laajalle levinnyt euroskeptisyys, mutta vain osaksi. Euroopan unionia vastustaneena painostusryhmänä syntynyt UKIP on nykyään paljon muutakin: maahanmuuttovastainen, konservatiivisia arvoja kannattava ja brittiläi-

sen identiteetin säilyttämisen puolesta taisteleva oikeistoradikaali puolue. Vaalitulosta sai puolueen puheenjohtajan Nigel Faragen haaveilemaan jo vaa'ankieliasemasta seuraavassa Ison-Britannian parlamentissa. Ainakin kannatusluokkien valossa haaveen on mahdollista toteutua. Samalla voimistuivat vaatimukset EU:sta eroamista koskevan kansanäänestyksen järjestämisestä.

Robert Ford ja Matthew J. Goodwin analysoivat teoksessaan *Revolt on the Right* UKIP:n nousua, kannatuksen syitä ja kannattajaprofiilia laajojen tilastollisten aineistojen valossa täydentäen kuvaa puolueen aktiivien haastatteluilla. Samalla he arvioivat UKIP:n kannatuksen tulevaa kehitystä sekä sen esteitä ja mahdollisuuksia puolueen menestymiseksi myös kansallisissa parlamenttivaaleissa. Teoksen tilastollisen analyysin keskeisyydestä huolimatta tekijät pääsevät tutkimuksessaan hyvin myös kannattajien ”ihon alle” pohtimaan erilaisia motiiveja ja sosiaalisen taustan merkittävyyttä. Työn keskeinen puute on, ettei aineisto mahdollistanut UKIP:n puheenjohtajan julkisen kuvan syvempää analyysia.

Vaikka tutkimuksen painopiste onkin enemmän kysyntäteki-joissä kuin tarjonnassa, kirjoittajat kuvailevat teoksessa sosio-ekonomisten tekijöiden ohella myös puolueen strategiamuutoksia ja pyrkimyksiä kannattajapohjan laajentamiseksi. UKIP, joka muodostettiin alkujaan konservatiivien painostusryhmäksi Maastrichtin sopimuksen vastustamiseen, löysi uuden poliittisen tukiryhmänsä keskiluokkaistuneen Labourin jälkeensä jättämistä, perinteisistä työväenluokkaisista äänestäjistä.

UKIP oli aiemmin keskittynyt lähes pelkästään eurovaaleihin ja oli pitkälti euroskeptinen yhden asian liike, mutta pärjätäkseen valtiollisissa vaaleissa sen oli löydettävä myös sisäpoliittinen ohjelma. Maahanmuuttovastaisuus kietoutui sopivasti EU:n vastustamiseen ja perinteisten arvojen puolustamiseen.

Uudistuneessa UKIP:ssa EU-vastaisuus, poliittisen eliitin vastaisuus, maahanmuuttopolitiikka ja kansallinen identiteetti sekä taloudelliseen ja fyysiseen turvallisuuteen liittyvät kysymykset ovat olleet kampanjoiden ydinteemoja.

Suomalaisen lukijan kannalta kiinnostavaa on luonnollisesti havaita joitain yhtymäkohtia UKIP:n ja sen suomalaisen veljespuolueen Perussuomalaisten välillä. Kuten suomalaisissa kannattajaprofilitutkimuksissa on käynyt ilmi, perussuomalaisten äänestäjät ovat keskivertoa enemmän itsensä työväestöön lukevia, keskivertoa vähemmän koulutettuja ja miehiä. Tämä vastaa hyvin Fordin ja Goodwinin esittämää kuvaa UKIP:sta. Perussuomalaisten kannattajiin verrattuna eläkeläisten painoarvo on UKIP:ssa kuitenkin selvästi suurempi ja kannattajat ovat taloudellisestikin vähempiosaisia. Ilmeistä on, että UKIP:n rekrytointipohja on kapeampi.

Murtautuminen marginaalista kohti suuren puolueen asemaa tapahtui perussuomalaisten ja UKIP:n kohdalla melko samanaikaisesti. UKIP:n kannatus kääntyi huimaan nousuun kesästä 2010 eteenpäin, jolloin myös perussuomalaisten nousu yli 10 prosentin kannatuksen omaavaksi puolueeksi alkoi. Merkillepantavaa on myös se, että edellisen vaalikauden aikana perussuomalaisten kannatus

kasvoi erityisesti työväestöön itsensä lukevien keskuudessa.

Radikaalin tai populistisen oikeiston etsiytyminen työväen puoleen tai äänestäjien siirtyminen heidän suuntaansa on sinällään ollut yleinen ilmiö jo varhemminkin: esimerkiksi Ranskassa *Front National* ohitti sosialistit johtavana työväenpuolueena jo 1990-luvulla.

Kirjoittajien esittämä havainto, että muualla Euroopassa Isoa-Britanniaa ajateltiin pitkään poikkeuksena suhteessa radikaalioikeistolaisuuden nousevaan trendiin, onkin mielenkiintoinen. Samalla tavalla Suomeakin pidettiin pitkään jonkinlaisena erikoistapauksena, mitä usein selitettiin muun muassa Britannian tapaan poliittisilla traditioilla, sekä politiikan asiakeskeisyydellä verrattuna ideologisempiin mannereurooppalaisiin poliittisiin kulttuureihin.

UKIP:n menestystä rajoittaa osaltaan brittiläinen vaalijärjestelmä. Toisaalta suomalainen monipuoluejärjestelmä on tarjonnut ainakin periaatteessa paremman mahdollisuuden protestin kannavoimiseksi jo olemassa olevien puolueiden tai valtapuolueiden kautta, mikä kenties on osaltaan selittänyt radikaalioikeistolaisen liikkeen hidasta liikkeellelähtöä verrattuna muuhun Eurooppaan.

Kirjoittajien mukaan Manner-Euroopassa katsottiin radikaalioikeiston nousun selittyvän sekä yhteiskunnallisen muutoksen kautta että sitä heijastelevilla strategian muutoksilla valtapuolueissa. Nämä tekijät pätevät Fordin ja Goodwinin mukaan myös Isoon-Britanniaan. Perinteisen työväestön osuuden pienentyessä keskusta-vasemmistolaiset valtapuolueet, työväenpuolueet mukaan lukien, alkoivat

kalastella keskiluokan ja toimihenkilöväestön kannatusta suuntaamalla huomionsa ”jälki-materialistisiin” arvoihin, kuten ympäristöön, kansalaisvapauksiin, globaaliin sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja ihmisoikeuksiin.

Perinteiset työväenluokan ydinkysymykset, tulonjako ja työläisten oikeudet, jäivät taka-alalle. Kyseessä oli joidenkin analyysien mukaan jo pitkään käynnissä ollut hiljainen vallankumous kohti ”pehmeitä arvoja”. Kehityksen keltasta jääneille keskeinen kysymys oli silti edelleen arkinen toimeentulo, mutta heillä ei ollut enää puolestapuhujaa politiikassa. Tämä on luonnollisesti johtanut myös kasvavaan vieraantumiseen politiikasta noissa ryhmissä, koska politiikan agendan asettajat kuuluvat eri sosiaaliryhmään ja omaavat eri aatemaailman.

Isossa-Britanniassa Blairin ”uusi Labour” sekä Cameronin myötätuntoinen konservatismi ovatkin entisestään marginalisoineet ulosuljetuksi itsensä tunteneen väestönosan. Tämä ryhmä kokee itselleen tärkeiksi näkemissään kysymyksissä, kuten maahanmuuttoasioissa ja brittiläiseen identiteettiin liittyvissä kysymyksissä, että heidän näkemyksillään ei ole sijaa politiikan kentällä ja heidät joko sivuutetaan tai leimataan ennakkoluuloiksi. Osasy on tietoisessa poliittisessä laskelmoinnissa, osasy siinä, että poliittinen eliitti edustaa eri ryhmiä ja eri arvomaailmaa kuin ”modernisaation häviäjät”. Isossa-Britanniassa prosessia on kiihdyttänyt sekin, että maahanmuuttajat alkavat olla merkittävä äänestäjäryhmä, jotka on otettava huomioon puolueiden strategioissa.

Isossa-Britanniassa integraation vastustaminen on ollut suu-

rinta ryhmissä, jotka kärsivät entien esimerkiksi maahanmuutosta muista EU-maista; tällainen on vähän tai ei lainkaan koulutautunut väestönosa, joka työskentelee suorittavissa ammateissa. Näissä ryhmissä yhdistyy myös vahva käsitys brittiläisyydestä. Syntyminen Brittein saarella, sukujuuret sekä tapakulttuuri määrittävät heille muita ryhmiä voimakkaammin sen, kenet voidaan katsoa britiksi. Maahanmuutto nähdäänkin paitsi taloudelliseen hyvinvointiin kohdistuvana uhkana, myös vaaratekijänä perinteisen brittiläisen kulttuurin selviytymiselle.

UKIP:n ja muidenkin uusin yrittäjien keskeinen ongelma Isossa-Britanniassa on vaalijärjestelmä, koska enemmistövaalitapa suosii suurimpia puolueita, joilla on vahva paikallinen kannatus. Hyvistä tulostenusteista huolimatta ei ole lainkaan varmaa, että tasaisesti eri alueilta ääniä keräävä UKIP kykenisi saamaan merkittävää määrää edustajiaan parlamenttiin. EU-vaaleissa tilanne on toinen, sillä niissä maa on jaettu muutamaan suureen vaalipiiriin, joissa edustajat valitaan suhteellisella vaalitavalla. Lisäksi EU-vaaleissa puolueen kotimainen agenda ei ole aina oleellista. Kirjoittajat toteavat myös, että suuri osa UKIP:n EU-vaaleissa saamista äänistä tulee sellaisilta äänestäjiltä, jotka euroskeptisyyden lisäksi eivät jaa muita UKIP:n tavoitteita.

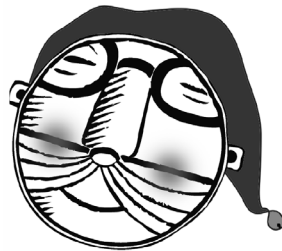
UKIP:n suuri haaste on laajentaa kannattajapohjaa sen pyrkinessä Ison-Britannian parlamenttiin. Historia on osoittanut, ettei suuriin kannatus välttämättä tuo merkittävää parlamenttiedustusta, vaan vaatii myös taitavaa kampanjointia tarkoin valikoiduilla kohde-

alueilla. Tätä puolta UKIP onkin pyrkinyt kehittämään toiminnassaan, muttei vielä ole onnistunut murtamaan vanhojen puolueiden ylivaltaa valtakunnallisella tasolla. Kuten Ford ja Goodwin toteavat, sillä on toki mahdollisuus siihen jo vuoden 2015 vaaleissa.

Valtapuolueiden sitoessa käsiään EU:n ja muun kansainvälisen yhteistyön sekä koalitiopolitiikan kautta kohtuullisen tiukkaan taloudenpitoon ja maltilliseen sisäpolitiikkaan, ei populistisella tai radikaalilla oikeistolla ole vastaavia

pidäkkeitä – ainakaan sikäli kun eivät ole hallituksessa. Mitä hallituksessa sitten saataisiin aikaan, onkin jo toinen kysymys. Liberaalidemokraattien esimerkki osoittaa, ettei protestipuolueen nousu hallitusvastuuseen ole aina ongelmatonta.

Kirjoittaja on Jyväskylän yliopiston tutkijatohtori ja politiikan tutkija.

Tiedekirjan joulumyyjäiset Tieteiden talon aulaassa

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki

ma-pe 1.-5.12.2014 klo 11-15.

Tervetuloa joululahjaostoksille ja
Tiedekahvilan glögille!

PERINNETAIDOT
KÄSKÖJÄ KANALLE

Myyjäishinta 25 €
(norm. 30 €)

Askartele jouluksi himmeli mehupulleista tai lahjaksi pärekori alumiinipaperista! Kaunis Perinnetaidot-kirja sisältää nykyaikaan päivitettyt ohjeet tutuista ja perinteikkäistä käsitoista.

Kirja on myös mainio lahjakirja!

Myymlämme Snellmaninkatu 13, 00170 Helsinki on avoinna ma-10-17 ti-pe 10-16.30. Atonaattona 23.12. myymälä on avoinna klo 10-15 ja 24.12.-6.1. myymälä on suljettu.